



(Hekayə)

(əvvəlki ötən sayımızda)

– Yeməyini ye qurtar, bağlayarsan.

Anası lampanı masanın üzərinə qoyub dördgözün yanındakı siyirmədən beş-altı kartof çıxardı, bir o qədər kartof da siyirmədə qaldı.

– Bu dəqiqə bağlayıram.

– Süfrənin üstündən durma, çörəyini ye.

– Salfetka var?

– Dayan görüm, qalmalı idi.

Anası mətbəx rəflərinin qapaqlarını açib-bağlayana qədər o dəzgahın üstündəki qab dəsmalına əlini silib lampanı götürdü, karton örtüyünü soyundurub masaya atdı.

– İşığı şotçikdən söndür heç olmaya, – anası həyəcanla diləndi.

Hamamın divarında nə vaxt sa flakon bərkidilmiş yerdə indi tənha-tənha sallanan qara patronu əl havasına tapıb, yetişib tağından qopmağa hazır bara toxunmuş kimi ehtiyatla gövdəsindən tutdu, patronun ucundakı şüşə kürədən yapışıb sola burmaladı. Xarab lampanı cibinə qoyub təkəsinin kökünü patronun dəliyinə tuşladı, yivləri öpüşdürüb burmağa başladı. Çölə çıxıb əlini elektrik açarına uzatdı. Hamamın darısqal otağı birdən-birə neçə illik xatirələrini oyatdı: buradakı çatlaq kaşı da, paslı duş-kran da, üz-gözü qopur “kolonka” da nə vaxtsa onun əlinin qüvvəti ilə ram olmuşdu.

– Ay işıqlığa çıxasan səni, bala, iki gündü qaranlıqda yuyunurdu. Yaxşı, gəl otur, çörəyini ye, soyutdun.

Yenə əlini yuyub anasının tapıb süfrəyə qoyduğu salfet qalağından götürdüyü salfet ilə qurulan sonra yarımçıq qoyduğu külmədən balaca bir çimdik qopardı. Anası stolun bəri başında, onunla üzbəüz oturub kartof soyurdu.

– Bunu eləmək nədir ki? İki gündü qaranlıqda qalmızsız – lampanı bağlayan sonra səsinin kəsəri artmışdı.

– Atanı bilmirsən? Evdə əlini ağdan-qaraya vurmaz. Bir sözü əlli dəfə deyirsən, deyirsən, düzəltmir. Düzəldəndə də tez özündən çıxır, söyüş qalmır söyür, adamı peşman edir.

– Mənə deyərdin, gələrdim.

– Sənin işin-gücün başından aşır, vaxtın olmur. Özü də, ay bala, atanın qarasına da nışmağıma baxma, lampanı bayaq almışam.

– Sən də nəyə kimisən. Ərin haqqında gah elə deyirsən, gah belə.

– Tay demə, – anası qəbahətli bir işi üstündə yaxalanan uşaqlar kimi içdən gülümsədi, gülümsəyəndə üzündəki qırıqlar daha da dərinləşib onu zahirən də nənəsinə oxşatdı, – arvad kişini asıb-kəsərdi, elə ki kimsə ona qoşuldu, o dəqiqə keçərdi babanın tərəfinə. Elə bil əvvəl kişini danlayan adam bu deyildi.

Mirmehti Ağaoğlu

O, əslində, hamamın iki gün işıqsız qalma səbəbini bilsə də, açib-ağartmağa ar elədi, özü özündən, varlığından xəcalət çəkdi. Utana-utana soruşdu:

– Bəs dükanda necə işləyir?

– Nimçesindəki külmənin sümükləri ağarır, keçən ay barəsində reportaj yazdığı zooloji muzeyin eksponatlarını xatırladırdı. Tabaqdan başqa bir balıq götürdü.

– Nə micilənirsən, sən deyən sümüyü yoxdu, çək dişinə, ye. Kartof da qızardacam.

– Kartofa ehtiyac yoxdu.

– Yeməzsən, qalar, atan gələndə yeyər.

– Nə gec gəlir? İşi çoxdu?

– İş var? Onunki gün keçirməkdi. Ayın axırı icarənin pulu güclə düzəlir.

telefonunu yoxlamayıb. Adətən yoldaşı bu vaxtlar ya zəng edir, ya da mesaj yazırdı. İstədi telefona baxsın, əlinin balıqlı olduğunu görüb fikrindən daşındı, tabaqdan balığın birini də götürdü.

– Yox, narahat etməyim, gələr də.

– Onsuz, indi zəng vursan bir saata ancaq gələr. Səhərlər çölə tökdüyü ayın-oyunu təzədən dükana yığmağı da bir aləm vaxtdı.

Partlamış nar kimi tən ortasından yarılmış balığın qarında kəhrəbaya bənzəyən sapsarı kürü görünürdü. Balığın qarını bir az da aralayıb iri, iki barmaq yoğunluğundakı kürünü çıxardı.

– Ay bala, nə micilənirsən, ye dənə.

Anası elə bil onun vasvası-qarışıq ləngliyindən bezar oldu, nişastalı əlini tabaqda gəzdirib

İŞIQA



Atası məşhur daşyanan idi. Vaxtilə Bakının neçə-neçə malikanələri, imarətləri, binaları onun sayəsində yüksəlmişdi, baltasının, tişesinin, iskanəsinin diqtəsi ilə neçə-neçə sal daşlara zərifliyin, gözəlliyin naxış nəğmələri yazılmışdı. Lap nağıllardakı kimi xozeynlər qapıda növbəyə düzülərdi, pula pul deməzdi, süfrələri bolluqdan aşırıb-daşardı, onda külmə də evlərində balıqdan sayılmazdı. Onda...

Qolları qüvvətdən düşəndən daha ev tikdirən də qalmamışdı. İndi isə balaca dükana götürüb həftəbazarda ucuz qiymətə aldığı məişət cihazlarını təmir edir, satırdı. Olanda beşdən-üçdən qazanırdı, olmayanda heç on qəpik də olmurdu.

Anası çubuq kimi əlində tutduğu nazik tiyəli bıçağı sehbəz məharəti ilə kartof dənələrinin üzərində gəzdirir, bir anın içindəcə filfilo edib qəhvəyi kartofları ağ simirenko almasına döndərirdi. Kartofların hamısının qabığını soyandan sonra qalxıb onları yığıdığı qazançanı kranın altında su ilə doldurdu, içindəkiləri yaxaladı, təzədən gəlib qarşısında oturub doğramağa başladı.

– Atam gec gələr?

– İstəyirsən zəng elə.

Yadına düşdü ki, bayaqdan

iri bir külmənin belindən yapışdı, kürülüydü.

– Çıxar bunun da kürüsünü ye, özün də bir bax, yenə olmalıdı. Əlim kartofludu, hamısına bulamayım. – Anası kartof dilimləri ilə dolu dərinkeni də götürüb dördgözə yaxınlaşdı, qazı yandırdı. – Gedim həyətdən tavani götürürəm.

Elə bil adam dili bilirdi, anasının “gedim” deməyi ilə bayaqdan stolun altındakı, divarboyu düzülmüş şkafların, ya soyuducunun dalındakı gizlənməmiş qaranlığın sığınacağından çıxıb mətbəxi işğal etməyi bir oldu.

– Bıy, işıqlar söndü nədi?

– Hamıda söndü, ya sizdə? – balıqlı əlini salfetə silib telefonu cibindən çıxaranda kürünü yaxşı çeynəmədən diri udduğuna görə heyfsləndi, – fənərin yandırmaq qaranlığa tutdu.

– Dayan çölə baxım. – Anası çöl qapını itələdi, yenə o tən qırıltı eşidildi. – Qonşuda yanır.

– Yəqin, lampadandı.

– Hə, bala – dayan içəri otağa baxım.

Çöl qapını örtüdü, oğlunu mətbəxdə cırıltı ilə baş-başa qoyub çərçivəsi ayrı qapıdan içəri keçdi.

Telefonun fənərinin sūd bə yazı işığını filmlərdə vampirlərin üzünə xaç tutan rahiblər ki-

mi qaranlığa tuşladı, otağı dolandırdı, başının üstündə sallanan kəpənək formalı lüstra sarı qaldırdı, düşündü qaranlıq, bəlkə, qorxub qaça, qaçmadı.

– Burda var, – anasının səsinə qabaq otağın işığı əyri çərçivəli qapıdan keçib mətbəxə yayıldı.

– Hə, onda kuxnanın lampası yanıb, – işığın gəldiyi otağa öz səsinə sovqat yolladı.

Anası bayaq balıq qızartdığı tavayla qayıtdı. Elə bil o biri otaqdan işığı da tavaya qoyub gətirmişdi.

– Lampa var? – Telefonu bu dəfə anasına tuşladı.

– Yox, ay bala, – anasının qazın üstünə qoyduğu tava danqılı salıb səsinə ümid-sizliyi gizlətməyə çalışdı.

Dükana gedib lampa almaq istəsə də bu köhnə, dəmir qapıdan cibindəki axırıncı manatlıqla içəri keçdiyini yadına salıb kövrəldi. Çarəsizcə telefonu anası tərəfə qaldırdı ki, partlıyını fənərin işığı arxasında gizləsin. Sanki qadın da çox vacib bir sirrin üstü açılıbmış kimi tə-

rar, dayan kluçatəldən söndürüm” nidalı sözlərini eşitdi. Bir də onda ayıldı ki, anası təzədən qaranlığa düymə çaxdı, mətbəx bayağına nəzərən daha zəif, ölümcül serroz xəstələrinin üzünü xatırladan sarı işığa boyandı. Stolun üstündəyəkən göz gəzdirib tavana nəzər yetirdi, illər əvvəl, toyuqabağı təmirdə tavana çəkdiyi sığallı əllərinin tanış izlərini aradı, pərdələrin asıldığı taxta karnizlərin salxımış duruşuna baxdı, karnizlə yan divarın arasında özünə yurd salmış noxud boyda qara bir hörümçəyin nə işığa, nə istiyə, nə soyuğa ehtiyacı olan, boz iplikli yuvasını görüb qəzəbləndi, baş düşdü ki, buraların əlli-ayaqlı olmaqda, bəcədlilikdə anası ilə yarışa girməyə hazır yeni sahibi ortaya çıxıb, daha anasının düşmənlərini qovmağa əvvəlki dəyanəti qal- mayıb.

– Düş, ay bala.

– Buraları hörümçək basıb. – Bilirəm, gerek bir gün yuxarılara da süpürge çəkəm. Əşşə, cəhənnəm olsun hörümçəyi, yeməyini soyutdun. Tez kartofu atım tavaya, heç olmasa isti bir şey ye.

– Əziyyət çəkmə, balıq bəsimdi.

Əlini yumağa heyi qalmaq, elə yalandan böyrünə silib təzədən masanın arxasına keçdi, könülsüz-könülsüz anasının bayaq qoyduğu balığın kürüsünü çıxarıb ağzına apardı. Sonra balığın başını bədəmindən ayıraraq əvvəl kəlləsini dişləyib beynini sordu, sonra acığını çıxırmış kimi başı bir neçə dəfə möhkəm dişləyib ağzını bürüyən şirəni içinə çəkdi, çeynənmiş kütləni nimçənin qırağına qoydu, balığın bel nahiyəsindən bir parça qoparıb ağzına atdı.

Anası tavanın qapağını örtüb gəlib bayağı yerində oturdu:

– Turşudan yedin? Dəyib?

– Hələ yoxlamamışam, – bənövşəyi kələm dilimlərimdən bir çimdik götürüb ağzına apardı, – hələ tam dəyməyib.

– Eybi yox, bir bankə qoyaram, apararsan, uşaqlar yeyər.

– Nəvənin turşu ilə arası yoxdur, – anasının bayaq qabağına qoyduğu balığın da sümükləri yavaş-yavaş görünməkdəydi.

– Gəlin yeyər.

– O da diyətəddi.

– Mən payımı qoyuram, hansınız yeyərsiz özünüz bilərsiz.

Susdular.

– Balıq azdır e, yoxsa balıqdan da qoyardım.

– Lazım deyil. – Xəyalı artıq tamam başqa yerdə idi, yenə ayın axırı olmamış pulu qurtarmış, yenə borc hayına düşmüşdü. İndi doğulub-böyüdüğü ev ondan öteri dünyanın ən cansıxıcı yerinə dönmüşdü. Daha yediyi də canına sinmirdi.

– Yavanlıq eləyərsiz. Baban o vaxt bu balıqdan bilirsən nə qədər gətirərdi? Rəhmətlik bir qırdı işləmədiyü günlər səhər tezdən durub gəldirdi balıqların vətəgələrinə, bir də gördün günorta üstü gəldi, maskiletin lüskəsi da balıqla ləbələb dolu.

(ardı gələn sayımızda)